

פרק ג - המאבק לחרות

הסבר על מילות השאלה המופיעות בשאלות להלן:

ציינו - על התלמידים לכתוב במילה או שתיים מהו שם המושג עליו נשאלו.

הציגו - על התלמידים לתאר בקצרה את המושג עליו נשאלו.

הסבירו - על התלמידים להבהיר את הקשר בין שני רכיבים שונים (למשל: סיבה ותוצאה).

שימו לב! שאלות נוספות לסיכום הפרק, תוכלו למצוא בעמוד 64 בספר הלימוד.

שימו לב! שאלות אתגר מסומנות ב - ☒

1. הסבירו מהי עבדות. הסבירו כיצד תופעה זו מנוגדת לרעיונות ולערכי הנאורות.
2. מדוע הובאו אנשים מאפריקה למושבות באמריקה? תארו את תנאי חייהם (באלו מלאכות הועסקו והיחס אליהם מצד אדוניהם).
3. הציגו שני טיעונים שהעלו מנהיגי הדרום על מנת להצדיק את העבדות. כתבו טיעון נגדי לכל אחד מהטיעונים.
4. ציינו את שמותיהם של שני אישים שפעלו לביטול העבדות והציגו את פעולותיהם למימוש מטרותם.
5. לפניכם רשימה של צעדים ופעולות שנקטו על ידי אישים ותנועות על מנת להתמודד עם תופעת העבדות:
 - יצירת מערכת חוקים שתצמצם את התפשטות העבדות על ידי תיחום העבדות למדינות מסוימות בלבד.
 - פיצוץ אסיפות פוליטיות, שריפת עותקים של החוקה האמריקאית, עריכת מצעדי חרות, והפעלת "מסילת הרכבת המחתרית" המסייעת לעבדים נמלטים.
 - קיום הרצאות ונאומים, פרסום ספרים, כתיבי עת ועיתונים נגד העבדות.
 - קריאה לאי ציות אזרחי כגון: אי תשלום מיסים כמחאה נגד הממשלה המאפשרת עבדות במדינות הדרום.
 - א. בחרו שניים מבין הפעולות לעיל וצינו אלו אישים/תנועות נקטו בהם.
 - ב. מהי, לדעתכם, דרך הפעולה היעילה ביותר מכל הפעולות לעיל? הסבירו מדוע.
6. מדוע פרשו חלק ממדינות הדרום מהברית שאיחדה אותן עם מדינות הצפון? מדוע, לדעתכם, בחרו מדינות הקונפדרציה לתקוף את מדינות הצפון, למרות התחייבותו של הנשיא לינקולן שלא לפגוע בזכויותיהן?
7. לפניכם משפטים המתארים את השתלשלות האירועים שהביאו לפרוץ מלחמת האזרחים בארצות הברית. סדרו את המשפטים הבאים לפי סדר התרחשותם:
 - אברהם לינקולן נבחר לנשיא ארצות הברית.
 - מדינות הקונפדרציה התקיפו את מדינות הצפון וכך החלה מלחמת האזרחים.
 - המדינות הפורשות בדרום יצרו את הקונפדרציה - מסגרת מדינית חלופית לברית.
 - הנשיא לינקולן טען כי פרישה מהברית תיחשב כמרד, אך הוא לא מתכוון לפגוע בזכויותיהן של מדינות הדרום.
 - דרום קרוליינה ומדינות נוספות פרשו מהברית בטענה שאם מדינה איננה מעוניינת בברית, היא יכולה לפרוש ממנה.
 - הנשיא לינקולן הכריז על צעד זה כבלתי חוקי אך אמר שמדינות הדרום לא יותקפו אם הן לא יפתחו במלחמה.
8. הסבירו את המונח "פמיניזם". על איזו זכות בסיסית נאבקו נשים ותנועות פמיניסטיות החל מאמצע המאה ה-19?

9. באלו דרכים נקטו חברות התנועה הסופרג'יסטית בארה"ב על מנת להשיג את מטרתן? הציגו לפחות שלוש מהן. מה, לדעתכם, היתה הדרך היעילה ביותר? הסבירו מדוע.
10. באלו דרכים נקטו חברות התנועה הסופרג'יסטית באנגליה על מנת להשיג את מטרתן? הציגו לפחות שלוש מהן. האם, לדעתכם, פעולות אלו היו מוצדקות? הסבירו מדוע.
11. ערכו השוואה בין דרכי הפעולה של חברות התנועה הסופרג'יסטית בארה"ב לבין דרכי הפעולה של חברות התנועה הסופרג'יסטית באנגליה. אלו דרכי פעולה יעילות יותר, לדעתכם? הסבירו מדוע.
12. חפשו במרשתת מידע אודות אחת הדמויות הבאות: אליזבת קידי סטנטון, לוקרישה מוט, סוזן אנטוני, לידיה בקר, אמלין פנקהרסט.
לאחר מכן, כתבו:
- שני פרטים שהתחדשו לכם אודות הדמות בעקבות הקריאה.
 - שתי שאלות שהייתם מעוניינים לשאול את הדמות.
 - שם של דמות שחיה כיום, שהייתם מעוניינים שתפגוש את הדמות שבחרתם. הסבירו מדוע בחרתם "להפגיש" בין השתיים.
13. האמנסיפציה בצרפת:
- א. הסבירו את משמעות המונח "אמנסיפציה". (תוכלו להיעזר במידע המופיע בפרק הראשון, בעמוד 23 בספר).
- ב. הציגו טענה אחת שהועלתה בעד מתן שיוויון זכויות ליהודים ושתי טענות שהועלו נגד מתן שיוויון זכויות ליהודים.
14. מה היה המחיר אותו נאלצו לשלם יהודי צרפת כדי לזכות באמנסיפציה? האם, לדעתכם, המחיר היה שווה את התוצאה? הסבירו את תשובתכם.
15. אלו שינויים חלו בחיי הקהילה היהודית לאחר מתן האמנסיפציה בתחומי המשפט, החקיקה והחינוך?
16. לפניכם רשימת משפטים. ליד כל משפט רשמו האם הוא מתאר את המציאות לפני מתן האמנסיפציה או לאחריה:
- היהודים היו צריכים להישפט בבית משפט צרפתי.
 - לראשי הקהילה היתה הסמכות להעניש את חברי הקהילה שעברו על תקנות הקהילה.
 - חיי הדת, החינוך והמשפט התנהלו על פי חוקי היהדות.
 - סמכויות הרבנים צומצמו.
 - המדינה החלה לפקח על החינוך היהודי.
 - לרבנים היתה סמכות חקיקה - הם תיקנו תקנות שחייבו את חברי הקהילה.
 - לרבנים היתה הסמכות לשפוט את חברי הקהילה.
 - היהודים נאלצו לוותר על האוטונומיה הקהילתית.
17. מה היה הדבר המרכזי שהגביל את היהודים מלהשתלב בחברה האנגלית? אלו דברים נמנעו מהם בשל כך?
18. לפניכם מספר תאריכים חשובים הקשורים לתהליך התאזרחותם של היהודים באנגליה ולשילובם בחברה הסובבת. רשמו לגבי כל תאריך מה אירע בו. מהו, לדעתכם, האירוע המשמעותי ביותר? הסבירו מדוע.
- שנת ה'תקי"ג (1753)
 - שנת ה'תקפ"ו (1826)
 - שנת ה'תר"ז (1847)
 - שנת ה'תרי"ח (1858)

19. בפרק זה למדתם על שלוש קבוצות שנאבקו על מנת לקבל שיוויון זכויות: העבדים, הנשים והיהודים.
- ציינו את שמותיהם של שני אישים בכל קבוצה שפעלו או תרמו על מנת לקדם את קבלת שיוויון הזכויות.
 - בחרו ארבעה אישים מתוך השישה שציינתם בסעיף א וכתבו בקצרה כיצד פעלו או תרמו על מנת לקדם את קבלת שיוויון הזכויות.
 - מאבקה של איזו קבוצה מבין השלוש היה, לדעתכם, הקשה ביותר? הסבירו מדוע.
 - מאבקה של איזו קבוצה מבין השלוש היה, לדעתכם, המוצדק ביותר? הסבירו מדוע.
20. נבחרתם לנאום בכנס שמתקיים השנה בנושא: המאבק לחרות של העבדים, הנשים והיהודים. עליכם לבחור אחת מקבוצות אלו, ולכתוב נאום קצר (בין 8-10 שורות) המתאר את מציאות חייהם כיום. בנאום תוכלו לשלב דוגמאות מחיי אישים המוכרים לכם מהעבר ו/או מההווה.
- לדוגמא: אם בחרתם במאבק לחרות של העבדים באמריקה, תוכלו לשלב בנאומכם פרטים על נשיא ארה"ב לשעבר, ברק אובמה.